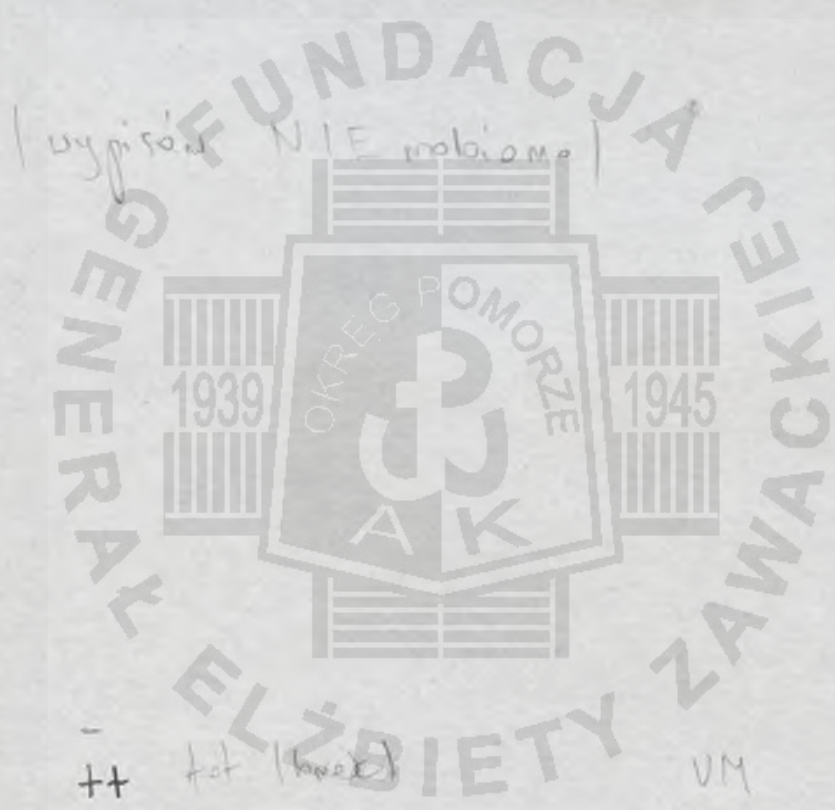

2003 r. - D.k. - 2 miernie teozja

MEMORIAŁ

General Marii Wittek

++ fot. (kawał)

VM

Powstanie
Listopadowe

KLUCZYCKA Józefa
zd. Mazurkiewicz
II v. Rostkowska

| 1784 - 1896 |

3077/WSK

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — KLUCZYCKA Józefa

20. Mezunkiewicz

II J. Rostkowske

I/1. Relacja —

3077 | WSK

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora —

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację ✓

III/1 — Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2 — Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 — Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4 — Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 — inne... —

IV. Korespondencja —

V. Nazwiskowe karty informacyjne ✓

VI. Fotografie — *prosz*

II Materiały uzupełniające relację

- Biogram oprac. przez E. Zawacką i D. Kramp, wydruk, k. 2, s. 1-2 (2 egz.).
- Biogram przesłany przez J. Dufret, wydruk, k. 2 s. 5-6.
- J. Perda, biogram Kartowskiej Józefy, [w:] Polski Słownik Biograficzny t. XXII, kopia, k. 3 s. 7-9.
- "Leksykon historii Polski", str. 638, kopia, k. 1 s. 10.
- fragment książki A. Barańskiej "Kobiety w powstaniu listopadowym 1830-1831", Lublin 1998, kopia, k. 4 s. 11-16.
- wzmianka o J. Kluczyckiej, kopia, k. 1 s. 17 (2 egz.).
- lista Krzyżów Wojska Polskiego, kopia, k. 1 s. 19.

Biogramy gw. jmez E2 i D. do II tomu 22 VII 05 II/1
n. Stowmike WM kobiet z uwagami prof. T. Friedel

KLIMASZEWSKA Wanda zob. FILLEROWA Wanda

KLUCZYCKA Józefa Daniela z d. MAZURKIEWICZ, II v. ROSTKOWSKA (1784-1896), felczerka, uczestniczka kampanii napoleońskiej 1812, w Powstaniu Listopadowym w 10 pp, po upadku Powstania na emigracji we Francji, uczestniczka wojny krymskiej w 1855-1856

Józefa Mazurkiewicz urodziła się 19 III 1784 w Warszawie w rodzinie felczera (wg PSB szambelana królewskiego) Stanisława Mazurkiewicza i jego żony Agnieszki z d. Komorowska. Józefa od wczesnych lat stykała się z chorymi i interesowała się ich leczeniem, pomagając ojcu zdobywała pierwsze doświadczenia medyczne.

W 1812, już jako mężatka Kluczycka i matka dzieci, uczestniczyła w kampanii napoleońskiej w Rosji jako kantyniarka przy wojsku polskim.

W okresie Królestwa Kongresowego mieszkała w Warszawie. Po wybuchu Powstania Listopadowego zgłosiła się w grudniu 1830 do Wydziału Lekarskiego Komisji Rządowej i dnia 10 I 1831 została przyjęta jako ochotnik w stopniu młodszego felczera do ambulansu nr 4 WP. Wstąpiła do służby pod męskim nazwiskiem pragnąc zataić swą płeć, otrzymała jednak od naczelnego lekarza armii dokument potwierdzający, że *felczer szpitala polowego / czyli ambulansu nr 1-go Kolczycki Józef jest istotnie kobietą [...] która jako pałająca chęcią służenia w wojsku czynnym, a posiadająca zręczność felczerską, zarekomendowana przez W-go podpułkownika [...] Gawrońskiego jako kobieta uczciwa, za zezwoleniem męża swego działająca, przyjęta została na felczera...* Żeby zasłonić ją od wszelkich przykrości i podejrzeń podkreślono także, że obowiązki felczera wzięła na siebie *jedynie przez nadzwyczajny patriotyzm*. Brała udział w wielu bitwach ratując i opatrując rannych na polu walki. Pod Grochowem 25 II 1831 została dwukrotnie ranna. Podczas rekonwalescencji, a także w czerwcu, kiedy wojsko polskie obozowało pod Pragę, pracowała prawdopodobnie w lazaretach warszawskich. Dnia 8 VIII 1831 awansowała do stopnia starszego felczera i została przeniesiona do 10 pułku piechoty.

Józefa Kluczycka za udział w obronie Warszawy została, jako druga kobieta po H. Żubrowej, odznaczona Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari, zatwierdzonym 15 IX 1831 z nr. Krzyża 2479.

Po upadku powstania przekroczyła dnia 5 X 1831 wraz ze swoim pułkiem piechoty granicę pruską, a od stycznia 1832 przebywała we Francji wraz z drugim mężem Danielem

Rostkowskim, od 1848 w Paryżu, pobierając subsydlum oficerskie. W latach 1852-1853 pracowała jako zarządca folwarku w dobrach należących do Władysława Czartoryskiego. W służbie Czartoryskich pozostawała z mężem, politycznie związani z konserwatywnym Towarzystwem 3 Maja. Po wybuchu wojny krymskiej po raz kolejny zgłosiła się do pracy w wojskowej służbie zdrowia i dnia 13 IX 1855 wraz z Władysławem Czartoryskim i Adamem Mickiewiczem popłynęła statkiem do Turcji. Tam była lekarzem batalionowym przy sztabie Dywizji Kozaków Sułtańskich. Do Paryża wróciła w marcu 1857, a od 1860 mieszkała w Aniche, departament Nord, którego gubernator przyznał jej dożywotnią rentę w kwocie 240 franków. Borykała się z chorobą męża i problemami finansowymi. W Aniche opiekowała się chorymi robotnikami z miejscowej fabryki, była znana i szanowana przez mieszkańców miasteczka, które w 1895 urządziło jej jubileusz 110 rocznicy urodzin. Zmarła 18 VII 1896 w Aniche, została pochowana w Paryżu. W jej wojskowym pogrzebie uczestniczyły liczne delegacje polskiego wychodźstwa, francuskich władz lokalnych oraz miejscowej ludności.

1- 0
Vobojie 0

Pierwszy mąż Kluczyckiej, nie znany z imienia, był podoficerem 2 pułku ułanów i najprawdopodobniej zginął w czasie kampanii 1831. Mieli dwójkę dzieci, syna i córkę, którzy zmarli przed 1896. Drugi mąż, Daniel Rostkowski, w Powstaniu Listopadowym por. 10 pp, drugie małżeństwo było bezdzietne (prasa francuska podawała, że była matką 15 dzieci: 12 chłopców i 3 dziewcząt).

0
H1 0 He
H 0 y 0

APAK, T. 3077/WSK; BP w Paryżu, rkps. 511, s. 213, 217, 223, 226; rkps. 389, s.51;
 Barańska A., *Kobiety w powstaniu listopadowym 1830-1831*, Lublin 1998, s. 290-292, 293, 294;
 Brensztejn M., *Barbara Bronisława Czarnowska. Kadet 1-go pułku jazdy augustowskiej 1831 roku*, Kraków 1902, s.11, 20; Filipow K., *Order Virtuti Militari 1792-1945*, warszawa 1990, s. 53; *Księga Pamiątkowa w 50 letnią rocznicę powstania roku 1830...*, Lwów 1881, s. 141; *Leksykon historii Polski*, Warszawa 1995, s. 638; Łukasiewicz K., *Wspomnienie starego lekarza o czasach powstania listopadowego (1825-1835)*, Zamość 1937, s. 39; *Od samarytanek do kobiet-żołnierzy*, Warszawa 2000, s. 8; Pezda J., *Rostkowska Józefa*, w: *PSB*, t. XXII, s. 157-159 (tamże dodatkowa bibliografia); Sawicki M., *Zgromadzenie Kawalerów VM na obczyźnie*, Londyn 1996, s. 7; *Vademecum Powstania warszawskiego*, t. 3, Warszawa 2001, s. 48; Wawrzykowska-Wierciochowa, *Sercem...*, s. 69-72; Wesołowski, *Order VM...*, - brak wzmianki; Zembrzuski L., *Złota Księga Korpusu Sanitarnego W.P.*, Warszawa 1927, s. 40; *Kurier Polski* 1831, nr 549; *Kurier Warszawski* 1831, nr 172; *Merkury* 1831, nr 90.

pat

wydruk XVII 05
brak fot.

II/3

KLUCZYCKA Józefa Daniela z d. MAZURKIEWICZ II v. ROSTKOWSKA (1784-1896), felczerka, uczestniczka kampanii napoleońskiej 1812, w Powstaniu Listopadowym w 10 pp, po upadku Powstania na emigracji we Francji, uczestniczka wojny krymskiej w 1855-1856

Józefa Mazurkiewicz urodziła się 19 III 1784 w Warszawie w rodzinie felczera (wg PSB szambelana królewskiego) Stanisława Mazurkiewicza i jego żony Agnieszki z d. Komorowska. Józefa od wczesnych lat stykała się z chorymi i interesowała się ich leczeniem, pomagając ojcu zdobywała pierwsze doświadczenia medyczne.

W 1812, już jako mężatka Kluczycka i matka dzieci, uczestniczyła w kampanii napoleońskiej w Rosji jako kantyniarka przy wojsku polskim.

W okresie Królestwa Kongresowego mieszkała w Warszawie. Po wybuchu Powstania Listopadowego zgłosiła się w grudniu 1830 do Wydziału Lekarskiego Komisji Rządowej i dnia 10 I 1831 została przyjęta jako ochotnik w stopniu młodszego felczera do ambulansu nr 4 WP. Wstąpiła do służby pod męskim nazwiskiem pragnąc zataić swą płeć, otrzymała jednak od naczelnego lekarza armii dokument potwierdzający, że *felczer szpitala polowego czyli ambulansu nr 1-go Kolczycki Józef jest istotnie kobietą [...] która jako palająca chęcią służenia w wojsku czynnym, a posiadająca zręczność felczerską, zarekomendowana przez W-go podpułkownika [...] Gawrońskiego jako kobieta uczciwa, za zezwoleniem męża swego działająca, przyjęta została na felczera...* Żeby zasłonić ją od wszelkich przykrości i podejrzeń podkreślono także, że obowiązki felczera wzięła na siebie *jedynie przez nadzwyczajny patriotyzm*. Brała udział w wielu bitwach ratując i opatrując rannych na polu walki. Pod Grochowem 25 II 1831 została dwukrotnie ranna. Podczas rekonwalescencji, a także w czerwcu, kiedy wojsko polskie obozowało pod Pragę, pracowała prawdopodobnie w lazaretach warszawskich. Dnia 8 VIII 1831 awansowała do stopnia starszego felczera i została przeniesiona do 10 pułku piechoty.

Józefa Kluczycka za udział w obronie Warszawy została, jako druga kobieta po Joannie Żubrowej, odznaczona Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego *Virtuti Militari*, zatwierdzonym 15 IX 1831 z nr. Krzyża 2479.

Po upadku powstania przekroczyła dnia 5 X 1831 wraz ze swoim pułkiem piechoty granicę pruską, a od stycznia 1832 przebywała we Francji wraz z drugim mężem Danielem Rostkowskim, od 1848 w Paryżu, pobierając subsydlum oficerskie. W latach 1852-1853 pracowała jako zarządca folwarku w dobrach należących do Władysława Czartoryskiego. W służbie Czartoryskich pozostawała z mężem, politycznie związani z konserwatywnym

Towarzystwem 3 Maja. Po wybuchu wojny krymskiej po raz kolejny zgłosiła się do pracy w wojskowej służbie zdrowia i dnia 13 IX 1855 wraz z Władysławem Czartoryskim i Adamem Mickiewiczem popłynęła statkiem do Turcji. Tam była lekarzem batalionowym przy sztabie Dywizji Kozaków Sułtańskich. Do Paryża wróciła w marcu 1857, a od 1860 mieszkała w Aniche, departament Nord, którego gubernator przyznał jej dożywotnią rentę w kwocie 240 franków. Borykała się z chorobą męża i problemami finansowymi. W Aniche opiekowała się chorymi robotnikami z miejscowej fabryki, była znana i szanowana przez mieszkańców miasteczka, które w 1895 urządziło jej jubileusz 110 rocznicy urodzin. Zmarła 18 VII 1896 w Aniche, została pochowana w Paryżu. W jej wojskowym pogrzebie uczestniczyły liczne delegacje polskiego wychodźstwa, francuskich władz lokalnych oraz miejscowej ludności.

Pierwszy mąż Kluczyckiej, nie znany z imienia, był podoficerem 2 pułku ułanów i najprawdopodobniej zginął w czasie kampanii 1831. Mieli dwójkę dzieci, syna i córkę, którzy zmarli przed 1896. Drugi mąż, Daniel Rostkowski, w Powstaniu Listopadowym por. 10 pp, drugie małżeństwo było bezdzietne (prasa francuska podawała, że była matką 15 dzieci: 12 chłopców i 3 dziewcząt).

APAK, T. 3077/WSK; BP w Paryżu, rkps. 511, s. 213, 217, 223, 226; rkps. 389, s.51;
 Barańska A., *Kobiety w powstaniu listopadowym 1830-1831*, Lublin 1998, s. 290-292, 293, 294;
 Brensztejn M., *Barbara Bronisława Czarnowska. Kadet 1-go pułku jazdy augustowskiej 1831 roku*, Kraków 1902, s.11, 20; Filipow K., *Order Virtuti Militari 1792-1945*, Warszawa 1990, s. 53; *Księga Pamiątkowa w 50 letnią rocznicę powstania roku 1830...*, Lwów 1881, s. 141; *Leksykon historii Polski*, Warszawa 1995, s. 638; Łukasiewicz K., *Wspomnienie starego lekarza o czasach powstania listopadowego (1825-1835)*, Zamość 1937, s. 39; *Od samarytanek do kobiet-żołnierzy*, Warszawa 2000, s. 8; Pezda J., *Rostkowska Józefa*, w: *PSB*, t. XXII, s. 157-159 (tamże dodatkowa bibliografia);
 Sawicki M., *Zgromadzenie Kawalerów VM na obczyźnie*, Londyn 1996, s. 7; *Vademecum Powstania warszawskiego*, t. 3, Warszawa 2001, s. 48; Wawrzykowska-Wierciochowa, *Sercem...*, s.69-72;
 Wesołowski, *Order VM...*, - brak wzmianki; Zembrzusi L., *Złota Księga Korpusu Sanitarnego W.P.*, Warszawa 1927, s. 40; *Kurier Polski* 1831, nr 549; *Kurier Warszawski* 1831, nr 172; *Merkury* 1831, nr 90.

Opis. E2: D.kv.

KLUCZYCKA Józefa Daniela z d. MAZURKIEWICZ II v. ROSTKOWSKA (1784-1896)

Józefa Kluczycka urodziła się 19 marca 1784 r. w Warszawie jako córka Agnieszki z Komorowskich Mazurkiewicz. Ojciec był warszawskim felczerem, toteż Kluczycka od wczesnych lat stykała się z chorymi i interesowała się ich leczeniem. Pomagając ojcu zdobywała pierwsze doświadczenia medyczne.

Już w 1812 r. uczestniczyła w kampanii napoleońskiej w Rosji jako kantynierka przy wojsku polskim, służącym przy boku Napoleona. W tym czasie była już zamężna i miała dzieci.

W okresie Królestwa Kongresowego mieszkała w Warszawie. Po wybuchu powstania listopadowego w grudniu 1830 r. zgłosiła się do Wydziału Lekarskiego Komisji Rządowej. Dnia 10 stycznia 1831 r. została przyjęta jako ochotnik w stopniu młodszego felczera do ambulansu dywizyjnego. Pragnąc zataić swą płeć aż do końca kampanii, wstąpiła do służby pod męskim nazwiskiem, otrzymała jednak od naczelnego lekarza armii dokument potwierdzający, że *felczer szpitala polowego czyli ambulansu nr 1-go Kolczycki Józef [prawidłowa wersja nazwiska – Kluczycki(a) była często zmieniana na Kulczycki bądź Kolczycki] jest istotnie kobietą [...] która jako pałająca chęcią służenia w wojsku czynnym, a posiadająca zręczność felczerską, zarekomendowana przez W-go podpułkownika [...] Gawrońskiego jako kobieta uczciwa, za zezwoleniem męża swego działająca, przyjęta została na felczera. W zaświadczeniu, wydanym na prośbę zainteresowanej, podkreślono także, że obowiązki felczera wzięła na siebie jedynie przez nadzwyczajny patriotyzm. Jako felczer wojskowy brała udział w bitwach pod Białoleką (24 II), Grochowem (25 II), Wawrem i Dębem Wielkim (31 III), Liwem (10 i 14 IV), Jędrzejowem (11 V), Ostrołką (26 V), Wołą i Warszawą (6-7 XI) oraz w potyczkach pod Rudziankami i Zimnowodami, ratując i opatrując rannych na polu walki. Pod Grochowem została dwukrotnie ranna: w nogę kulą karabinową oraz w rękę ułamkiem granatu. Podczas rekonwalescencji, a także w czerwcu, kiedy wojsko polskie obozowało pod Pragę, pracowała prawdopodobnie w lazaretach warszawskich. 8 sierpnia 1831 r. awansowała do stopnia starszego felczera i została przeniesiona do 10 pułku piechoty.*

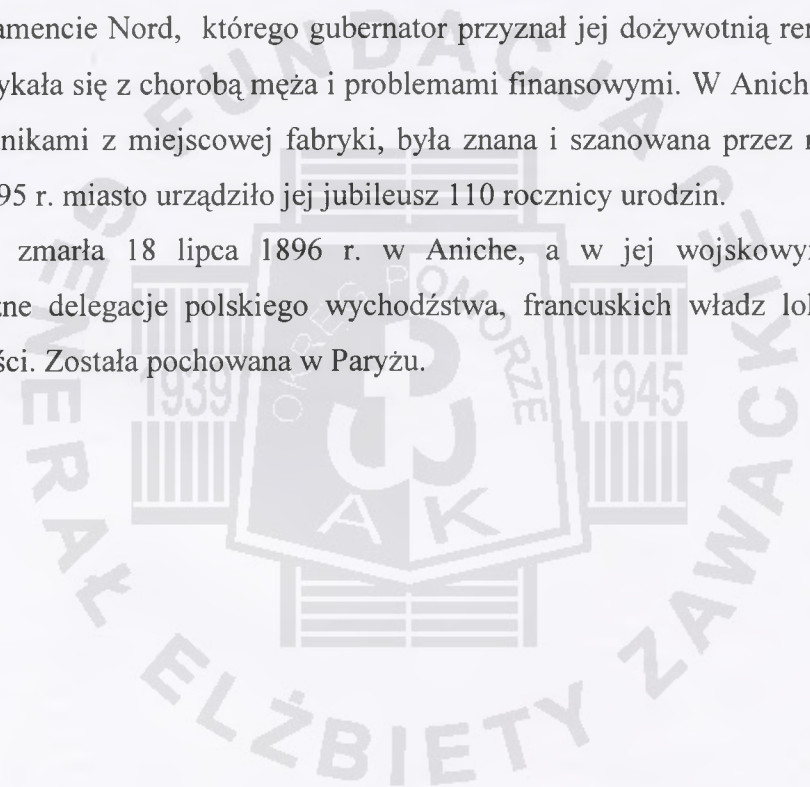
Józefa Kluczycka za udział w obronie Warszawy otrzymała srebrny Krzyż Virtuti Militari, zatwierdzony 15 września 1831 r. pod numerem 2479.

Po upadku powstania przekroczyła wraz z 10 pułkiem piechoty granicę pruską, a w styczniu 1832 r. znalazła się we Francji wraz z drugim mężem Danielem Rostkowskim.

Pierwszy mąż Kluczyckiej, nie znany z imienia, był podoficerem 2 pułku ułanów i najprawdopodobniej zginął w czasie kampanii 1831 r.

We Francji przebywała m.in. w Awignon, Montpellier, Gurt, Tulle, a od 1848 r. w Paryżu, pobierając subsydlum oficerskie. W latach 1852-1853 pracowała jako zarządca folwarku w dobrach należących do Władysława Czartoryskiego. W służbie Czartoryskich pozostawał również jej mąż, politycznie związany z konserwatywnym Towarzystwem 3 Maja. Po wybuchu wojny krymskiej po raz kolejny zgłosiła się do pracy w wojskowej służbie zdrowia i 13 września 1855 r. wraz z Władysławem Czartoryskim i Adamem Mickiewiczem popłynęła statkiem do Turcji. W latach 1855-1856 była lekarzem batalionowym przy sztabie Dywizji Kozaków Sułtańskich. Do Paryża wróciła w marcu 1857 r., a od 1860 r. mieszkała w Aniche, w departamencie Nord, którego gubernator przyznał jej dożywotnią rentę w kwocie 240 franków. Borykała się z chorobą męża i problemami finansowymi. W Aniche opiekowała się chorymi robotnikami z miejscowej fabryki, była znana i szanowana przez mieszkańców miasteczka. W 1895 r. miasto urządziło jej jubileusz 110 rocznicy urodzin.

Kluczycka zmarła 18 lipca 1896 r. w Aniche, a w jej wojskowym pogrzebie uczestniczyły liczne delegacje polskiego wychodźstwa, francuskich władz lokalnych oraz miejscowej ludności. Została pochowana w Paryżu.

BIBLIOGRAFIA

BP w Paryżu, rkps. 511, s. 213, 217, 223, 226; rkps. 389, s.51; Barańska A., *Kobiety w powstaniu listopadowym 1830-1831*, Lublin 1998, s.290-292; Brensztejn M., *Barbara Bronisława Czarnowska. Kadet 1-go pułku jazdy augustowskiej 1831 roku*, Kraków 1902, s.11; Łukasiewicz K., *Wspomnienie starego lekarza o czasach powstania listopadowego (1825-1835)*, Zamość 1937, s. 39; Wawrzykowska-Wierciochowa, *Sercem..*, s.69-72; Zembruski L., *Złota Księga Korpusu Sanitarnego W.P.*, Warszawa 1927, s. 40; Kurier Polski 1831, nr 549; Kurier Warszawski 1831, nr 172; Merkur 1831, nr 90.

Opisec. J. Dufret

Rostkowska Józefa (Józefina) 1. v. Kluczycka,
pseud. Józef Kluczycki (1784—1896), uczestnicz-
ka powstania listopadowego, emigrantka we

PSB 11/4
t. xxii

1939

1945

Francji. Ur. 19 III w Warszawie, była córką (wg metryki zgonu i notatek w prasie francuskiej) Stanisława Mazurkiewicza, szambelana królewskiego, i Agnieszki z Komorowskich; w stanie służby wydanym w Paryżu w r. 1855 podana jest data ur.: 19 III 1798, oraz jako jej ojciec wymieniony został Stanisław Sołtyk.

Pierwszym mężem R-iej był nieznan z imienia Kluczycki, podoficer 2 p. ułanów, uczestnik kampanii 1812 r. i powstania listopadowego, w którym prawdopodobnie zginął. R. w czasie wojny 1812 r. przebywała z dziećmi u matki. W okresie powstania listopadowego R. 10 I 1831 wstąpiła do służby wojskowej jako młodszy felczer z przeznaczeniem do ambulansu nr 4 WP. Służbę podjęła jako Józef Kluczycki za zgodą naczelnego lekarza WP Jana Stummera. Występuje jako mężczyzna we wszystkich dokumentach z 1831 r. Dn. 8 VIII 1831 R. awansowała na starszego felczera i została przeniesiona do 10 p. p. liniowej, w którym służył jej przyszły mąż por. Daniel Rostkowski (zob.). Brała udział w bitwach pod Białoleką (24 II), Grochowem (25 II), Wawrem i Dębem Wielkim (31 III), Liwem (10 i 14 IV), Jędrzejowem (13 V), Ostrołką (26 V), Wolą i w obronie Warszawy (6 i 7 IX) oraz w potyczkach pod Rudzienkiem i Zimnowodą (28 IV). W bitwie pod Grochowem R. została dwukrotnie ranna. W czasie rekonwalescencji niosła pomoc rannym ze szpitala w koszarach Gwardii Kor. Za udział w walkach na Woli R. została 15 IX 1831 udekorowana Krzyżem Srebrnym *Virtuti Militari*. Wraz z 10 p. p. liniowej 5 X 1831 przekroczyła granicę pruską. Po pobycie w Neuteich (dziś Nowy Staw) R. przez Niemcy udała się jako Józef Kluczycki do Francji, gdzie przybyła 27 I 1832. Dn. 19 II t. r. z mężem Danielem Rostkowskim dotarła do Avignon, 26 VIII 1832 podpisała rezolucję potępiającą ataki na płk. Feliksa Breańskiego na tle nieporozumień i antagonizmów między emigrantami, a 19 XII 1832 manifest przeciwko Komitetowi Narodowemu Polskiemu. Dn. 19 V 1833 przybyła do Montpellier, a 20 X t. r. udała się do Guéret (dep. Creuse), skąd później z mężem wyjechała do Tulle (dep. Corrèze). Informacja jakoby R. uczęszczała na studia medyczne (B. Konarska) nie znajduje potwierdzenia.

R. we Francji pobierała subsydlum oficerskie w wysokości 53 fr. miesięcznie, w r. 1837 zmniejszone do 40 fr. W czerwcu 1848 zmniejszono je do 12 fr. 50 centymów, gdyż uznano ją za żonę emigranta, a nie uczestniczkę walk. Na interwencję Adama Jerzego Czartoryskiego przywrócono jej poprzednią wysokość zasiłku. Od 1 VIII 1848 przeniosła się wraz z mężem do Paryża. Dn. 24 II 1852 odebrała złoty pierścień z brylantem z napisem «*Souvenir de la Garde Nationale de Besançon*». Od października 1852 do listopada 1853 pracowała jako zarządcza folwarku Garraud

w dobrach Chaugy (dep. Allier), należącego do Władysława Czartoryskiego. W marcu 1853 odebrano jej subsydlum rządu francuskiego. W czasie wojny krymskiej zgłosiła się 7 VIII 1855 do służby. Do Turcji udała się 13 IX 1855 z Marsylii na statku «*Tabor*», na którym płynęli także m. in. W. Czartoryski i Adam Mickiewicz, który nie darzył R-iej sympatią. Dn. 22 IX statek zawiął do Konstantynopola, 3 X wyjechała R. do Burgas, by później powrócić do Skutari. Była podlekarzem przy sztabie Dyw. Kozaków Sultańskich. Powróciła do Francji 2 III 1857, zamieszkała w Paryżu z mężem przy Boulevard Montparnasse 68 w budynku Wyższej Szkoły Polskiej. Od 7 XI 1860 mieszkali w Aniche (dep. Nord). R. otrzymywała żołąd w wysokości 35 fr. miesięcznie. W marcu 1861 oboje Rostkowscy uzyskali nadzwyczajne subsydlum od rządu francuskiego w wysokości 100 fr., a od r. 1872 dostawali stałe zasiłki. Wspierało ich także Stow. Podatkowe — Instytucja Czcii i Chleba. Datki przysyłali W. Czartoryski, Izabela z Czartoryskich Działyńska. R. w l. 1887—96 otrzymywała wsparcie roczne w wysokości 600 koron austriackich z Fundacji Pelagii Russanowskiej. W r. 1876 bezskutecznie starała się o przyjęcie do Zakładu Św. Kazimierza. W Aniche R. opiekowała się chorymi robotnikami, była szanowana i lubiana przez mieszkańców miasteczka. Na 100. rocznicę jej urodzin urządzono uroczystość jubileuszową z bankietem i wydano specjalną ulotkę. Zmarła 18 VII 1896 w Aniche i pochowana została na miejscowym śródmiejskim (dawnym) cmentarzu.

Z pierwszego małżeństwa z Kluczyckim miała R. syna i córkę, zmarłych przed 1896 r., drugie pozostało bezdzietne. W prasie francuskiej podawano, że była matką 15 dzieci: 12 chłopców i 3 dziewcząt.

Bartkowski J., Spis Polaków zmarłych w emigracji od roku 1831, w: *Mater. do biogr., geneal. i herald. pol.*, VII/VIII; Księga pamiątkowa w 50-letnią rocznicę powstania roku 1830 zawierająca spis imienny oficerów, podoficerów... Krzyżem Wojskowym *Virtuti Militari* ozdobionych, Lw. 1881; — Bielecki R., *Zarys rozproszenia Wielkiej Emigracji we Francji 1831—1837*, W.-Ł. 1986; Ekielski J., *Fundacja Pelagii Russanowskiej, Miejsce Piastowe 1931 s. 107—8, 116, 134*; Giedroyc F., *Służba zdrowia w dawnym Wojsku Polskim*, W. 1927 s. 439; Konarska B., *Polskie drogi emigracyjne*, W. 1986 (część informacji odnosi się do Teodora Rostkowskiego); Musielak H., *Polonica w Archiwum Północnej Francji w Lille, „Archeion”* T. 62: 1975 s. 130; Sadowski H., *Ordery i oznaki zaszczytne w Polsce*, W. 1904 s. 159; Wawrzykowska-Wierciochowa D., *Sercem i orężem Polsce służyły*, W. 1982 (myślne informacje); Zembrzusi L., *Złota księga Korpusu Sanitarnego Polskiego 1797—1918*, W. 1927 s. 40; — Krosnowski, *Almanach hist.*, I—III; Mickiewicz A., *Dzieła wszystkie*. Listy, W. 1955 XVI 649—50; Mickiewicz W., *Zywot Adama Mickiewicza*, P. 1895 IV 425, LXXXIII, CXVIII, CIV—CV; Reiff A., *Kalendarzyk na rok 1887*, s. 87; Rys ogólny

FUNDACJA
II/9
ROSTKOWSKA JÓZEFA —

Jednorocznych dziejów tułactwa polskiego w Zakładzie Awiniońskim od lutego 1832 do lutego 1833 [b. m. r. w.]; — „L'Ami du Peuple” (Douai) 1884 nr z 6 i 9 IV; „Bulletin Polonais” 1895 nr 82 s. 118, 1896 nr 97 s. 192; „Czas” 1896 nr 170; „Douai Républicain” 1896 nr z 22 VII; „Dzien. Pozn.” R. 38: 1896 nr 169, 170; „L'Echo Douaisien” 1895 nr z 14, 19 IV, 1896 nr z 22 VII; „L'Indépendant” (Douai) 1896 nr z 20 VII; „Narodowiec” (Lens), 1987 nr z 20 X; „Petit Journal” 1883 nr z 15 IV; „La Voix du Nord” (Lille) 1987 nr z 23 X; „Wiad. Pol.” 1855 nr 3; — Arch. Départementales du Nord w Lille: M 142/22; Arch. Départementales de l'Hérault w Montpellier: 44 M 57; Arch. de France w Paryżu: AJ 15 4228; Arch. Municipales d'Aniche; B. Czart.: sygn. 5626, Ew. 953, 968, 971, 1173, 1179, 1230, 1232, 1380, 1069, 1514, 1461, 1930, 1983; B. Kórn.: 2408, 2549, BPP 387, 511, 557, 563, 574, 773; Muz. Adama Mickiewicza w Paryżu: sygn. 1062; — Kartoteka oficerów WP 1815—1831 Zbigniewa Zacharewicza z Kr.; — Informacje Henri Musielaka z Aniche (Francja).

Janusz Pezda

Rossowski Jan (zm. 1633/34), drukarz pozn. od 1620, w Warszawie od 1624, pierwszy stały drukarz w mieście. nadworny typograf król., publikował w znacznej części druki oficjalne.

Rossowski Władysław (1857–1923), malarz; 1885–92 wykładowca na Wyższych Kursach dla Kobiet im. A. Baranieckiego w Krakowie; obrazy hist. pod wpływem twórczości J. Matejki, wykonywał także portrety i kompozycje rodzajowe.

Rostafiński Jan (1882–1966), zootechnik, 1918 prof. hodowli zwierząt SGGW; podczas II wojny świat. dyr. Miejskiej Szkoły Ogrodniczo-Roln. w Warszawie, organizator tajnego nauczania; 1943–45 więziony przez histlerowców.

Rostafiński Józef Tomasz (1850–1928), botanik, historyk nauk przyrodniczych; od 1878 prof. UJ i dyr. Ogrodu Botanicznego, 1893–1923 także dyr. Wyższych Kursów dla Kobiet im. A. Baranieckiego; badacz flory, historii botaniki i medycyny; jeden z najwybitniejszych pol. botaników, twórca szkoły uczonych botaników, od 1877 członek Akademii Umiejętności i od 1894 Tow. Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie; autor fundamentalnych prac o pol. nazewnictwie roślin, a także podręczników przyrodniczych.

Rostek Józef (1859–1929), działacz nar., lekarz; 1880–85 członek Tow. Lit.-Słowiańskiego we Wrocławiu, 1880–82 współzał. i prezes Tow. Górnoślązaków; od 1885 lekarz w Raciborzu, współtwórca pol. życia nar. w mieście, m.in. 1886 inicjator zał. pol. Księgarni Kat., 1889 „Nowin Raciborskich”; członek Ligi Nar. i od 1909 zarządu Pol. Tow. Demokr. (ND).

Rostenkowski Piotr (1868–1939), działacz polonijny, 1913–18 prezes Zjednoczenia Pol. Rzymsko-Kat. w Ameryce.

Rostkowska Józefa (Józefina), pseud. Józef Kulczycki (1784–1896), uczestniczka powstania listopadowego 1830–31, m.in. pod Grochowem, Wawrem, Dębem W., Ostrolęką i w obronie Warszawy; na emigracji we Francji, 1855–57 podległa w pol. dywizji kozaków otomańskich (sultańskich) W. Zamoyskiego w Turcji.

Rostkowski Adam Franciszek (1660–1738), kanonik wrocławski, płocki, kustosz łucki, prepozyt warsz. i pułuski, archidiakon dobrzyński, bp sufragan łucki 1700, oficjał i wikariusz generalny w Warszawie; autor prac polit. i hist.-prawnych.

Rostkowski Adam Stanisław (zm. 1769), stolnik wiski 1718, starosta wiski 1730–46, następnie tyszowiecki; rtm. wojsk kor., regimentarz partii wołyńskiej 1746, poseł sejmowy związany z hetmanem J.K. Branickim; poseł na Krym 1727–28.

Rostkowski Antoni (ur. 1709/10), kanonik chełmski, zaufany współpracownik bpa J.E. Szembeka 1736–53.

Rostkowski (Rostock) Bernard (1690–1759), pastor i kaznodzieja luteranski w Prusach Książęcych, autor pol. pieśni rel.

Rostkowski Daniel (1800–81), od 1816 w wojsku Królestwa Pol., uczestnik kampanii 1831 powstania listopadowego; na emigracji we Francji. 1845 członek Tow. Monarchicznego „Trzeciego Maja”. 1848 Biura Hotelu Lambert. potem do 1854 bibliotekarz Czynotorskich w Paryżu.

Rostkowski Jan Michał (zm. 1773), starosta wiski 1746, poseł sejmowy, związany z hetmanem J.K. Branickim.

Rostkowski Ludwik (1894–1973), lekarz okulista, 1936–39 i 1945–54 kierował zwalczaniem jaglicy w Polsce; 1943–44 kierownik referatu pomocy lekarskiej Rady Pomocy Żydom, 1950 doc. Akademii Medycznej w Łodzi.

Rostkowski Teodor (1804–40), lekarz wojsk. w powstaniu listopadowym 1830–31; na emigracji agent policji franc.

Rostock Bernard → Rostkowski Bernard.

Rostocki Tadeusz, w zakonie **Teodozy** (1725–1805), bazylianin, prowincjał litew. 1776–84, bp unicki chełmski 1785–89, abp kij. i metropolita unicki całej Rusi 1788–95.

Rostowski Jakub, poprzednio Rothfeld J. (1884–1971), lekarz. 1928 prof. neurologii Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie, od 1939 na emigracji, 1941–49 prof. Pol. Wydz. Lekarskiego w Edynburgu (1946–49 dziekan).

Rostowski Stanisław (1711–84), jezuita, nauczyciel kolegiów zakonnych, m.in. teologii i filozofii w Akademii Wil.; historyk jezuitów w Rzeczypospolitej.

Rostworowski Andrzej (1745–1831), sędzia ziemski czerski 1785, regalista, poseł na Sejm Czteroletni 1788–92, związany ze stronnictwem reform.

Rostworowski Antoni Jan (ok. 1704–75), emisariusz Stanisława Leszczyńskiego z Francji do Polski 1733, starosta czerski 1738, kasztelan zakroczymski 1762.

Rostworowski Antoni (1789–1843), oficer, od 1809 w Szkole Aplikacyjnej Artylerii i Inżynierów Księstwa Warsz., uczestnik kampanii austr. 1809, m.in. pod Raszynem i kampanii ros. 1812; referendarz stanu i II 1831–36 prezes Komisji Wojsk. Lub. z ramienia wojsk. władz ros., potem członek Rady Stanu Królestwa Pol., od 1841 Warsz. Departamentów Rządzącego Senatu.

Rostworowski Antoni (1871–1934), ziemianin, działacz ND, współorganizator KUL, 1924–27 prezes Lub. Tow. Roln.

Rostworowski Emanuel (1923–89), historyk. 1961 prof. UJ. 1979 członek PAN; 1964–89 red. nac. *Polskiego słownika biograficznego*; autor prac z zakresu historii XVIII w.: *Ostatni król Rzeczypospolitej* (1966); *Historia powszechna. Wiek XVIII* (1977).

Rostworowski Franciszek Jan (zm. 1781), dworzanin Augustów II i III, preceptor królewiczów Ksawerego i Karola 1742–45, starosta zytomierski 1748–53, organizator konfederacji barskiej 1768–72 w Wielkopolsce, członek Generalności i jej poseł przy saskim dworze w Dreźnie 1769–71.

Rostworowski Franciszek Ksawery (1749–1816), sekretarz posła konfederacji barskiej w Dreźnie 1769–72, członek Zgromadzenia Przyjaciół Konstytucji Rządowej, w powstaniu kościuszkowskim 1794 sędzia Sądu Kryminalnego Księstwa Maz.

Rostworowski Jacek Łukasz (ok. 1644–91), chorąży liwski najpóźniej 1681, poseł sejmowy, uczestnik rokowań z ces. i elektorem brandenburskim 1690.

Rostworowski Jakub (zm. 1631), kasztelan przemęcki 1612, zgromadził znaczne dobra ziemskie w Poznańskim.

Rostworowski Jan Wiktoryn (1678–1742), podczaszy czerski 1700, sędzia grodzki i podstarości czerski 1710–21, chorąży czerski 1713, starosta czerski 1726, poseł i komisarz sejmowy, kasztelan wiski 1738.

Rostworowski Jan Nepomucen (1799–1847), muzyk, ziemianin; poseł na sejm Królestwa Pol. 1830–31; autor muzyki kośc.

Rostworowski Jan Tadeusz (1779–1853), płk; 1809–13 w wojsku Księstwa Warsz. dowódca pułku; podczas powstania listopadowego 1830–31 w Gwardii Nar. Warsz.

Rostworowski (Nałęcz-R.) Jan Nepomucen (1838–98), powstaniec, pisarz ekon.-roln., ziemianin; uczestnik walk powstania styczniowego 1863–64 w Lubelskiem i na Podlasiu; działacz Tow. Kredytowego Ziemskiego w Królestwie Pol.; autor publikacji roln.

Rostworowski Jan (1876–1963), ksiądz, jezuita, wybitny kaznodzieja i pisarz rel.; 1933–36 red. nac. „Przeglądu Powszechnego”.

Rostworowski Janusz (1811–91), prawnik, filantrop; 1829 kamerjunkier dworu ros., od 1833 urzędnik do specjalnych poruczeń Dyrekcji Gł. Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu Królestwa Pol. 1836–61 sekretarz kancelarii Heroldii Królestwa Pol. i 1849–53 urzędnik do szczególnych poruczeń przy namiestniku Królestwa. 1854–61 referent w Warsz. Departamentach Rządzącego Senatu.

Rostworowski Karol Hubert (1877–1938), dramaturg; autor m.in. trage-

wym ani charakterystycznym wyłącznie dla roku 1831. Do historii wojskowej służby zdrowia powstania listopadowego wpisała się natomiast pierwsza kobieta felczer, pełniąca regularną służbę liniową.

Józefa Kluczycka-Rostkowska, urodzona 19 marca 1784 r. w Warszawie¹⁷⁹, została przyjęta 10 stycznia 1831 r. jako ochotnik w stopniu młodszego felczera do ambulansu dywizyjnego. Pragnąc zataić swą płeć aż do końca kampanii, wstąpiła do służby pod męskim nazwiskiem, otrzymała jednak od naczelnego lekarza armii dokument potwierdzający, że „felczer szpitala polowego czyli ambulansu nr 1-go Kolczycki Józef¹⁸⁰ jest istotnie kobietą [...] która jako pałająca chęcią służenia w wojsku czynnym, a posiadająca zręczność felczerską, zarekomendowana przez W-go podpułkownika [...] Gawrońskiego jako kobieta uczciwa, za zezwoleniem męża swego działająca, przyjęta została na felczera”. Zaświadczenie, wydane na prośbę zainteresowanej, miało zasłonić ją „od wszelkich przykrości i podejrzeń”, jako że „jedynie przez nadzwyczajny patriotyzm wzięła na siebie obowiązek felczera”¹⁸¹. Nie znany z imienia mąż Kluczyckiej był podoficerem 2 pułku ułanów i najprawdopodobniej zginął w czasie kampanii. Józefa Kluczycka jako felczer wojskowy brała udział w bitwach pod Białoleką (24 lutego), Grochowem (25 lutego), Wawrem i Dębem Wielkim (31 marca), Liwem (10 i 14 kwietnia), Jędrzejowem (11 maja), Ostrołką (26 maja), Wołą i Warszawą (6-7 września) oraz w potyczkach pod Rudzianką i Zimnowodami, ratując i opatrując rannych na polu walki. Pod Grochowem została dwukrotnie ranna: w nogę kulą karabinową oraz w rękę ułamkiem granatu. Podczas rekonwalescencji, a także w czerwcu, kiedy wojsko polskie obozowało pod Pragę, pracowała prawdopodobnie w lazaretach warszawskich¹⁸². Krótkie

¹⁷⁹ Data urodzenia i nazwisko rodowe Józefy Kluczyckiej-Rostkowskiej są do dziś przedmiotem sporu. Wyciąg z akt sztabu wojska polskiego podaje, że urodziła się 19 III 1798 r. w Warszawie z ojca Stanisława Sołtyka i matki Agnieszki z Komorowskich stanu szlacheckiego (BP w Paryżu, rkps 511, s. 226). Akt zgonu wystawiony w 1896 r. w Aniche w Francji, podobnie jak wcześniejsze notatki w prasie francuskiej, wymieniają rok 1784 i nazwisko Mazurkiewicz. Ta ostatnia data wydaje się bardziej prawdopodobna, ponieważ wiadomo, że w 1812 r. Kluczycka była już zamężna i miała dzieci. Niewiarygodne są natomiast inne informacje prasowe, według których bohaterka miała być córką senatora kasztelana Stanisława Sołtyka i siostrą posła na sejm 1830/31 r., generała Romana Sołtyka.

¹⁸⁰ Prawidłowa wersja nazwiska – Kluczycki(a), była często zmieniana na Kulczycki bądź Kolczycki.

¹⁸¹ BP w Paryżu, rkps 511, s. 213.

¹⁸² W końcu czerwca dzienniki warszawskie donosiły, że „niejaka Kulczycka, obywatelka z Siedlec (?) [...] zapisała się jako ochotnik do tutejszych lazaretów w stopniu felczera

verte

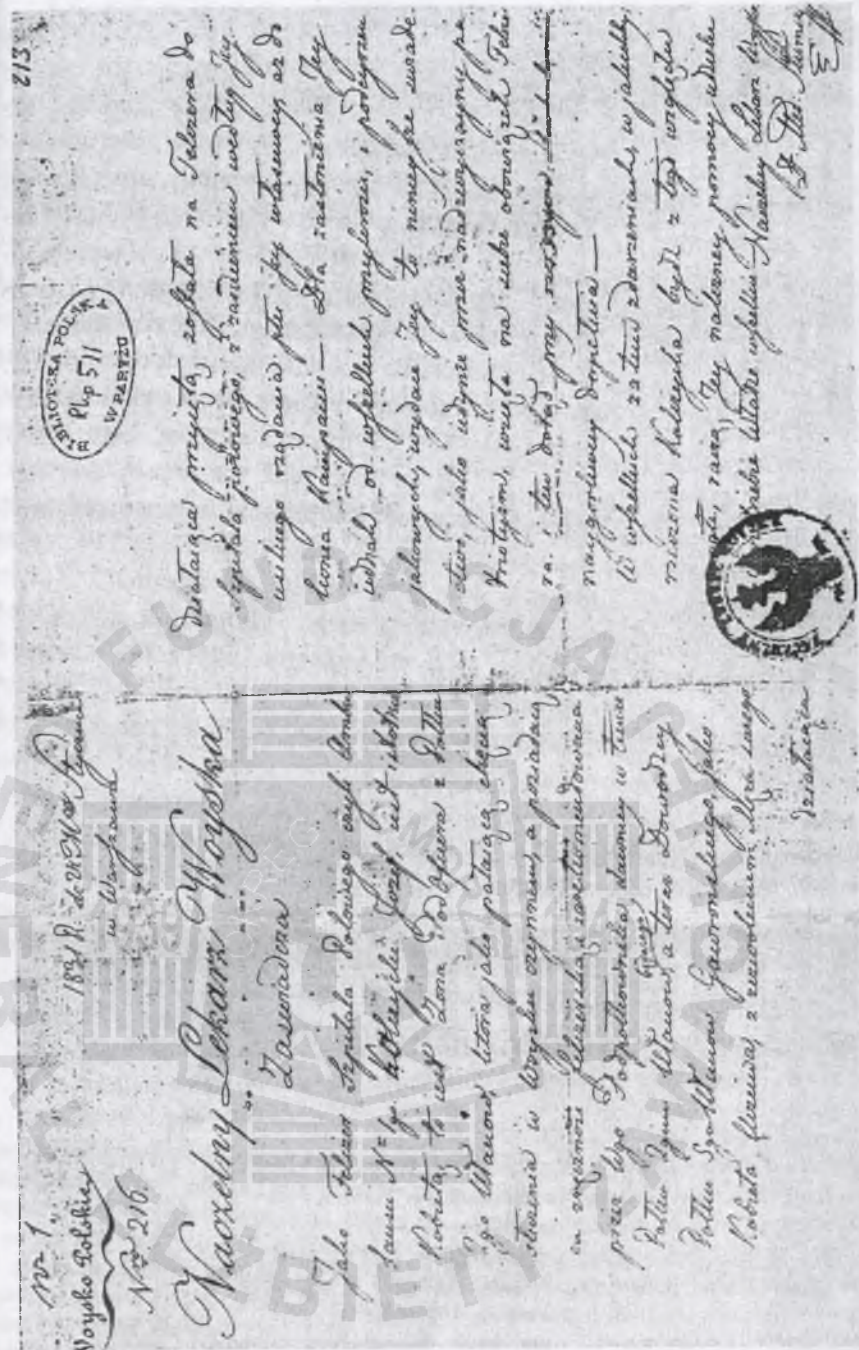
historii wojskowej natomiast pierwsza

784 r. w Warsza-
k w stopniu młod-
ci świątę aż do
tem, otrzymała jed-
y, że „felczer szpi-
80 jest istotnie ko-
czynnym, a posia-
go podpułkownika
męża swego dzia-
wydane na prośbę
rości i podejrzeń”,
a siebie obowiązek
podoficerem 2 puł-
Józefa Kluczycka
łęgą (24 lutego),
31 marca), Liwem
(26 maja), Wołą i
cą i Zimnowodami,
m została dwukrot-
n granatu. Podczas
kie obozowało pod
wskich¹⁸². Krótkie

wskiej są do dziś przed-
dziła się 19 III 1798 r.
wskich stanu szlachec-
1896 r. w Aniche we
nienią rok 1784 i na-
obna, ponieważ wiado-
iarygodne są natomiast
ką senatora kasztelana
na Sołtyka.

iana na Kulczycki bądź

ika Kulczycka, obywa-
tów w stopniu felczera

17. Zaświadczenie, że felczer ambulansu 1 Józef Kolczycki (Kluczycki) jest kobietą, upoważnioną do służby w armii czynnej

wspomnienie o Kluczyckiej zamieścił w swym pamiętniku lekarz batalionowy Kazimierz Łukaszewicz, który przez pewien czas pełnił wraz z nią służbę przy ambulansie 3. Felczer Kluczycki miał być „młody, nieco garbaty, ale przytomny, sprytny, usłużny, pracowity”. Stosował się ściśle do poleceń swego zwierzchnika, a gdy ten zapadł na cholera, potrafił udzielić mu szybkiej i skutecznej pomocy. Dopiero po tym incydencie Łukaszewicz dowiedział się od jednego z adiutantów, że jego felczer „jest kobietą, i to z edukacją”, co – jak wynika z dalszej relacji – „Kluczycki” osobiście potwierdził: „Proszę więc grzecznie pana felczera na herbatę do restauracji. U felczera fajeczka w ustach, z chęcią poszedł. Zapytany, w sposób jasny okazał dowód, że tak jest, prosząc o sekret i aby go nie inaczej traktować jak zwykle felczera”¹⁸³. 8 sierpnia 1831 r. Kluczycka awansowała na felczera starszego i została przeniesiona do 10 pułku piechoty. Za udział w obronie Warszawy otrzymała srebrny krzyż *Virtuti Militari*¹⁸⁴. Po upadku powstania przekroczyła wraz z 10 pułkiem piechoty granicę pruską, a w styczniu 1832 r. znalazła się we Francji wraz z drugim mężem, kapitanem Danielem Rostkowskim. Biograf Barbary Czarnowskiej-Żbikowskiej, ochotniczki w pułku jazdy augustowskiej, twierdzi, że nazwisko Kluczyckiej było znane w całej armii¹⁸⁵, ale przypuszczalnie stało się tak dopiero na emigracji¹⁸⁶.

i wszystkie obowiązki tej przykłej służby ubrana w mundur wojskowy z gorliwością wypełnia” (KP 1831, nr 549, 26 VI; KW 1831, nr 172, 27 VI; „Merkury” 1831, nr 90, 27 VI; „Messenger” 1831, nr 32, 28 VI).

¹⁸³ Ł u k a s z e w i c z, *Wspomnienia*, s. 39.

¹⁸⁴ Zatwierdzony 15 września 1831 r. pod numerem kontroli 2479 – BP w Paryżu, rkps 511, s. 217 i 223; rkps 389, s. 51.

¹⁸⁵ M. B r e n s z t e j n, *Barbara Bronisława Czarnowska*, Kraków 1902, s. 11.

¹⁸⁶ Od 1832 r. Józefa Kluczycka-Rostkowska przebywała wraz z mężem Danielem w różnych miejscowościach we Francji (Avignon, Montpellier, Guéret, Tulle, od 1848 r. Paryż), pobierając subsydlum oficerskie. W latach 1852-1853 pracowała jako zarządcza folwarku w dobrach należących do Władysława Czartoryskiego. W służbie Czartoryskich pozostawał także jej mąż, politycznie związany z Towarzystwem 3 Maja. Po wybuchu wojny krymskiej po raz kolejny zgłosiła się do pracy w wojskowej służbie zdrowia i 13 września 1855 r. popłynęła statkiem do Turcji (wraz z Władysławem Czartoryskim i Adamem Mickiewiczem). W latach 1855-1856 była lekarzem batalionowym przy sztabie Dywizji Kozaków Sułtańskich. Do Paryża wróciła w marcu 1857 r., a od 1860 r. mieszkała w Aniche na północy Francji (departament Nord), borykając się z chorobą męża i trudnościami finansowymi. W Aniche opiekowała się chorymi robotnikami z miejscowej fabryki, była znana i szanowana przez ludność miasteczka. Zmarła 18 VII 1896 r., a w jej wojskowym pogrzebie uczestniczyły liczne delegacje polskiego wychodźstwa, francuskich władz lokalnych oraz społeczności Aniche.

Baraniska Anne, "Kobiety w powstaniu
listopadowym 1830-1831", Lublin 1998 ^{II/14}

Czarnowska Barbara

Kluczycka

Rozdział VIII

Uczestnictwo w kampanii wojennej

1. Ochotniczki w szeregach wojskowych

Walka zbrojna kobiet w powstaniu listopadowym kojarzona jest zwykle z terenem Litwy i osobą Emilii Plater, rzadko natomiast wspomina się o ochotniczkach, które znalazły się w regularnych jednostkach liniowych w Królestwie Polskim. Było ich około kilkunastu, choć tylko dla niektórych udało się ustalić nazwisko i przebieg służby.

Na pierwszym miejscu wymienić należy Barbarę Bronisławę Czarnowską¹, urodzoną w 1810 r., córkę dzierżawcy z powiatu błońskiego (woj. mazowieckie). Na krótko przed wybuchem powstania Barbara udała się do Warszawy i zamieszkała w domu przyjaciół rodziny. W ten sposób stała się świadkiem, a może i uczestniczką wydarzeń nocy listopadowej. Według biografów do wstąpienia w szeregi miały zachęcić ją doniesienia prasowe o czynach Emilii Plater oraz wieści o wojskowej felczerce Józefie Kluczyckiej. W tajemnicy przed opiekunami Czarnowska udała się do obozu na Pradze (prawdopodobnie w czerwcu 1831 r.), uzyskała poparcie jednego z oficerów i za zgodą dowództwa została przyjęta jako kadet 1 pułku jazdy augustowskiej. Przełożeni doradzili jej, aby nie ukrywała swej płci, toteż zmieniła tylko imię na Bronisława, aby uniknąć ewentualnych poszukiwań ze strony rodziny. Początkowo oszczędzana przez dowódców i kolegów pułkowych,

¹ Zob. M. B r e n s z t e j n, *Barbara Bronisława Czarnowska*, Kraków 1902 (autor wykorzystał wspomnienia spisane przez Czarnowską-Żbikowską na krótko przed śmiercią, zbiory z rodzinnego archiwum i relację wnuczki); A. S k a ł k o w s k i, *Czarnowska Barbara Bronisława*, PSB, t. IV, red. W. Konopczyński, Kraków 1938, s. 234-235; D. W a r z y k o w s k a - W i e r c i o c h o w a, *Sercem i orężem ojczyźnie służyły*, Warszawa 1982, s. 106-126 (biografia zbeletryzowana).

verte

chrzest bojowy przeszła dopiero podczas obrony Warszawy 7 września. Nie wypadł on zresztą najlepiej, gdyż młoda ochotniczka załamała się fizycznie i moralnie, i praktycznie nie wzięła udziału w walce. W kolejnych potyczkach, które pułk augustowski staczał wycofując się w stronę granicy pruskiej, Czarnowska brała już czynny udział walcząc „w pierwszym szeregu”. Pod Sierpcem podjęła brawurowy atak na oddział jazdy rosyjskiej, pociągając swym przykładem towarzyszy broni. Za czyn ten została odznaczona srebrnym krzyżem *Virtuti Militari*² jako trzecia kobieta po Joannie Zubrowej i Józefie Kluczyckiej. Jednocześnie otrzymała awans na podoficera i przydział do pułku jazdy sandomierskiej (3 października). Dwa dni później Czarnowska przekroczyła wraz ze swym oddziałem granicę pruską pod Szulcowem. W zaborze pruskim pozostała do 1835 r., goszcząc kolejno w kilku polskich domach ziemiańskich, a następnie wróciła do rodziny w Kaliskie³.

Wcześniej niż Barbara Czarnowska do pułku kawalerii zaciągnęła się Waleria Dębicka wraz z nie znaną z imienia towarzyszką. Pierwsza wzmianka o dwóch pannach pragnących służyć w szeregach krakusów pojawiła się na łamach „Kuriera Warszawskiego” w końcu grudnia 1830 r.⁴ Późniejsze doniesienia prasowe, powołując się na relację oficera z Radomia, podawały, że jedna z dziewcząt wstąpiła do wojska, aby zachęcić przykładem swego brata, który „mało miał ducha żołnierskiego”, druga zaś „przyjaźnią od dzieciństwa z nią połączona, postanowiła dzielić z nią trudy wojenne”⁵. 2 pułk krakusów podpułkownika Antoniego Paszyca, w którym służyły Waleria Dębicka i jej przyjaciółka, został skompletowany w połowie maja 1831 r. W relacji z uroczystego przemarszu ułanów przez Radom (21 maja) „naoczny świadek” wspominał: „Zadziwiła wszystkich Waleria Dębicka, panna, która przebrana za krakusa w szeregach na dzielnym rumaku obok swojego brata śpieszy na boje i trudy obozowe”⁶. 14 czerwca jednostka dotarła do Warszawy i wkrótce została wysłana na linię bojową. Kiedy 5 lipca pułk Paszyca

² Zatwierdzony 3 października 1831 r. w Świebodzinie k. Rypina pod numerem 3472 – B r e n s z t e j n, *Barbara Bronisława Czarnowska*, s. 19; BP w Paryżu, rkps 389, s. 70.

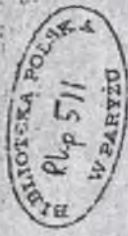
³ W 1836 r. Czarnowska poślubiła wdowca Kazimierza Zakrzewskiego, właściciela majątku w powiecie białymskim. Po jego śmierci (1841 r.) wyszła powtórnie za mąż za Stanisława Żbikowskiego. Żbikowscy zamieszkali w Warszawie, gdzie nabyli kamienicę „Pod Lwem” na Starym Mieście. Barbara poświęciła resztę życia wychowaniu dzieci z pierwszego małżeństwa i działalności dobroczynnej. Zmarła 23 X 1891 r. w Warszawie.

⁴ KW 1830, nr 349, 29 XII.

⁵ Pol.Sum. 1831, nr 92, 29 III.

⁶ GW 1831, nr 146, 3 VI; GP 1831, nr 148, 4 VI.

213

№ 1
Wojsko Polskie
№ 216
1831 R. d. 24 M. w Strycum
w Wandsand

Wacelnym Lekarz Wojska
Zaswiadcza

Jako Felcer Szpitala Polowego w 1831 roku
Lecząc N. go k. Kluczycki, Józef, urodził 1808 r.
Kobieta, to jest Anna Podolna z Potul
1-go Włocław, która jako patająca chorą
stwierdziła w Wojsku czerwonem, a posiadając
an. angiemni i serca i zastawioną w
początku Podpolicznika dużym w Tenie
Potul Izum. Włocław, a teraz Dowodzący
Potul Sp. Włocław Gwionickiego, jako
Kobieta. Podolna z rozrządzeniem Ibra. Lwowa
Wacelnym

Powiększenie

str. 281 dotyczy:

Józefa Kluczyckiego

II/16

291

Distancją przyjętą, została na Telesera do
Szpitala Polowego, z zranieniem wódzkiej
usługą szkodliwą, przy wstawieniu ar do
lewnia karykatury - Dla zastawienia Józ
indnał od wpółpełnych myślenia, i podług
pobawych, wydać Józ to mny, prze urade.
stow, jako idynie pnie nadzwyczajnie pa
Kriotypom, wzięta na siebie oburzenie Teles
10. i ten dotychczasowy. Ab. l. b. i.
maggenów dopietwa -
W wpółpełnych z o teni zderzeniach, w jalcie
znierona karykatura była z tego wogółem
Wacelnym, 1831, przy nadzwyczajnej pomocy w
Wacelnym wzięta w pełni Nacelnym Telesera
Wacelnym

17. Zaświadczenie, że felczer ambulansu I Józef Kolczycki (Kluczycki) jest kobietą, upoważnioną do służby w armii czynnej

Berenske Amme, "Kobiety w powstaniu listopadowym 1830-1831", Lublin 1928

17/17
①

ks. 17

Rostkowska

W

✓

✓

Polki — żony uczestników powstania: Klementynę Hoffmanową, Katarzynę Sowińską, Amelię Wulfers, Benignę Małachowską, Annę Suchodolską i inne. Towarzystwo stanowiło zaplecze organizacyjno-materialne działalności samarytańskiej powstania, tworząc liczne szpitale i punkty prowizoryjno-pielęgniarskie w pałacach i domach prywatnych w Warszawie i na prowincji. Przyjęły one około 10 tysięcy rannych powstańców.

W akcji samarytańskiej obok arystokratek, żon generałów i oficerów brały udział artystki, ostry zakonne, zwykłe kobiety Warszawy, a także kobiety przybyłe z Krakowa, Poznania i innych miast Polski.

Na wzór Warszawy, wspierające powstańców kobiece Komitety powstawały również na prowincji. Do największych i najbardziej zasłużonych należy zaliczyć Komitet Kobiec w Poznaniu, Komitet Opieki dla Wspierania Rannych (utworzony w Wolnej Rzeczypospolitej Krakowskiej), a także liczne organizacje kobiece na Wołyniu, Podolu, Litwie i Żmudzi. Wiele kobiet-bohaterek po upadku powstania było z tego powodu represjonowanych przez zaborców — jak np. wdowa po generale Sowińskim, kapitanowa Paszkowska, panny Kwiatkowskie. Inne, jak jedna z największych samarytanek powstańczych Emilia Szczeniecka, brały udział w akcji samarytańskiej w powstaniu poznańskim 1848 roku oraz w Powstaniu Styczniowym 1863 roku.

Godzi się podkreślić, iż za poświęcenie w opatrywaniu i pielęgnowaniu rannych Międzynarodowe Towarzystwo Monthyona i Franklina (które stało się później prototypem Międzynarodowego Czerwonego Krzyża) w 1835 roku przyznało Emilii Szczenieckiej jeden z pierwszych swych medali. Trzy inne Polki (Józefa Kluczycka, Józefa z Mazurkiewiczów Rostkowska oraz Anna Okęszycowa), które w lazaretach powstańczych pełniły funkcje felczerów-chirurgów, Dyrektoriat Powstania Listopadowego odznaczył Krzyżami Srebrnymi Orderu Virtuti Militari. Inną wielką kobietą postacią Powstania Listopadowego, której zasługi społeczno-samarytańskie zostały później dostrzeżone, była Klaudyna Potocka. Na emigracji działało Towarzystwo jej imienia, niesące pomoc dla uczestników walk narodowowyzwoleńczych. Jej imię rozstawiali w swej wórczości i działalności politycznej Cyprian Kamil Norwid, Adam Mickiewicz oraz Wincenty Pol. Jej imieniem także nazwano wiele szkół żeńskich i drużyn harcerskich w II Rzeczypospolitej.

Ważnym elementem zaangażowania kobiet w Powstaniu Listopadowym była ich **działalność polityczno-dyplomatyczna**. Jedne z nich, jak np. Anna z Tyszkiewiczów Wąsowiczowa czy Cecylia z Narbuttów Chłędowska, czy wreszcie ks. Izabela Czartoryska prowadząc salony towarzyskie miały niemały wpływ na atmosferę i kurs polityczny Towarzystwa Patriotycznego, a przez to również i na Rząd Tymczasowy. Inne, jak Kunegunda z Giedroyciów Białopiotowiczowa, były wysłanniczkami powstańczego Rządu Narodowego z misjami kuriersko-dyplomatycznymi w różnych krajach Europy.

Największą jednak pamięć i rozgłos w społeczeństwie, a tym samym w historiografii, zdobyły **Polki walczące zbrojnie** w Powstaniu Listopadowym. Obok najstynniejszej polskiej amazonki Emilii Plater, która zdobyła sobie na stałe miejsce w panteonie bohaterów polskich, zbrojnie walczyło w powstaniu jeszcze około dwudziestu kobiet. Pierwszą, której udział z bronią został udokumentowany w pamiętnikach powstańców i opracowaniach historyków była wdowa po pułkowniku Korpusu Weteranów Pani Dembińska. Ta dzielna niewiasta dwukrotnie brała udział w walkach zbrojnych na terenie Warszawy. Pierwszy raz z pałaszem w ręku walczyła z rosyjską gwardią wołyńską 29 listopada 1830 roku pod Arsenalem, wśród wielu innych cywilnych spiskowców, podchorążych i grenadierów polskich. Drugi raz — już z karabinem — w obronie Woli we wrześniu 1831. Jej bohaterską postawę, odwagę, zagrzewanie obrońców Woli do walki opisuje wielu ówczesnych pamiętnikarzy. Godne podkreślenia jest również pełne poświęcenie zaangażowanie Pani Dembińskiej w pracach Towarzystwa Patriotycznego oraz w działalności samarytańskiej w lazaretach dla powstańców w Warszawie.

Znacznie większy rozgłos jako żołnierz — bohater Powstania Listopadowego zdobyła sobie Barbara Bronisława z Czarnowskich Żbikowska. Wychowana w patriotycznej atmosferze domu rodzinnego na wieść o uczestnictwie w powstaniu (w regularnym pułku piechoty, w roli starszego felczera) Józefy Kluczyckiej, a także o walce Emilii Platerówny, młodziutka wówczas dziewczyna zaciągnęła się jako regularny żołnierz I Pułku Jazdy Augustowskiej. Z pułkiem tym uczestniczyła

II/16
7

Ksevo

Plucmych

||

✓

✓

Polki — zony uczestników powstania: Klementynę Horzmanową, Katarzynę Sowinską, Amelię Wulfers, Benignę Małachowską, Annę Suchodolską i inne. Towarzystwo stanowiło zaplecze organizacyjno-materialne działalności samarytańskiej powstania, tworząc liczne szpitale i punkty prowizyjno-pielęgniarskie w pałacach i domach prywatnych w Warszawie i na prowincji. Przyjęły one około 10 tysięcy rannych powstańców.

W akcji samarytańskiej obok arystokratek, żon generałów i oficerów brały udział artystki, iostry zakonne, zwykłe kobiety Warszawy, a także kobiety przybyłe z Krakowa, Poznania innych miast Polski.

Na wzór Warszawy, wspierające powstańców kobiece Komitety powstawały również na prowincji. Do największych i najbardziej zasłużonych należy zaliczyć Komitet Kobiec w Poznaniu, Komitet Opieki dla Wspierania Rannych (utworzony w Wolnej Rzeczypospolitej Krakowskiej), a także liczne organizacje kobiece na Wołyniu, Podolu, Litwie i Żmudzi. Wiele kobiet-bohaterek po upadku powstania było z tego powodu represjonowanych przez zaborców — jak np. wdowa po generale Sowińskim, kapitanowa Paszkowska, panny Kwiatkowskie. Inne, jak jedna z największych samarytanek powstańczych Emilia Szczeniecka, brały udział w akcji samarytańskiej w powstaniu poznańskim 1848 roku oraz w Powstaniu Styczniowym 1863 roku.

Godzi się podkreślić, iż za poświęcenie w opatrywaniu i pielęgnowaniu rannych Międzynarodowe Towarzystwo Monthyona i Franklina (które stało się później prototypem Międzynarodowego Czerwonego Krzyża) w 1835 roku przyznało Emilii Szczenieckiej jeden z pierwszych swych niedali. Trzy inne Polki (Józefa Kluczycka, Józefa z Mazurkiewiczów Rostkowska oraz Anna Dkęszycowa), które w lazaretach powstańczych pełniły funkcje felczerów-chirurgów, Dyrektoriat Powstania Listopadowego odznaczył Krzyżami Srebrnymi Orderu Wirtuti Militari. Inną wielką kobiecą postacią Powstania Listopadowego, której zasługi społeczno-samarytańskie zostały później dostrzeżone, była Klaudyna Potocka. Na emigracji działało Towarzystwo jej imienia, noszące pomoc dla uczestników walk narodowowyzwoleńczych. Jej imię rozstawiali w swej wórczości i działalności politycznej Cyprian Kamil Norwid, Adam Mickiewicz oraz Wincenty Pol. Jej imieniem także nazwano wiele szkół żeńskich i drużyn harcerskich w II Rzeczypospolitej.

Ważnym elementem zaangażowania kobiet w Powstaniu Listopadowym była ich **działalność polityczno-dyplomatyczna**. Jedne z nich, jak np. Anna z Tyszkiewiczów Wąsowiczowa czy Cecylia z Narbuttów Chłędowska, czy wreszcie ks. Izabela Czartoryska prowadząc salony i towarzyskie miały niemały wpływ na atmosferę i kurs polityczny Towarzystwa Patriotycznego, a przez to również i na Rząd Tymczasowy. Inne, jak Kunegunda z Giedroyciów Białopiotowiczowa, były wysłanniczkami powstańczego Rządu Narodowego z misjami kuriersko-dyplomatycznymi w różnych krajach Europy.

Największą jednak pamięć i rozgłos w społeczeństwie, a tym samym w historiografii, zdobyły **Polki walczące zbrojnie** w Powstaniu Listopadowym. Obok najstynniejszej polskiej amazonki Emilii Plater, która zdobyła sobie na stałe miejsce w panteonie bohaterów polskich, zbrojnie walczyło w powstaniu jeszcze około dwudziestu kobiet. Pierwszą, której udział z bronią został udokumentowany w pamiętnikach powstańców i opracowaniach historyków była wdowa po pułkowniku Korpusu Weteranów Pani Dembińska. Ta dzielna niewiasta dwukrotnie brała udział w walkach zbrojnych na terenie Warszawy. Pierwszy raz z pałaszem w ręku walczyła z rosyjską gwardią wołyńską 29 listopada 1830 roku pod Arsenalem, wśród wielu innych cywilnych spiskowców, podchorążych i grenadierów polskich. Drugi raz — już z karabinem — w obronie Woli we wrześniu 1831. Jej bohaterską postawę, odwagę, zagrzewanie obrońców Woli do walki opisuje wielu ówczesnych pamiętnikarzy. Godne podkreślenia jest również pełne poświęcenie zaangażowanie Pani Dembińskiej w pracach Towarzystwa Patriotycznego oraz w działalności samarytańskiej w lazaretach dla powstańców w Warszawie.

Znacznie większy rozgłos jako żołnierz — bohater Powstania Listopadowego zdobyła sobie Barbara Bronisława z Czarnowskich Żbikowska. Wychowana w patriotycznej atmosferze domu rodzinnego na wieść o uczestnictwie w powstaniu (w regularnym pułku piechoty, w roli starszego felczera) Józefy Kluczyckiej, a także o walce Emilii Platerówny, młodziutka wówczas dziewczyna zaciągnęła się jako regularny żołnierz I Pułku Jazdy Augustowskiej. Z pułkiem tym uczestniczyła

LISTA KRZYŻÓW WOJSKA POLSKIEGO.

Nr	Nazwisko i Imię	Stopień i broń	Jaki krzyż	Data
2435	Wojda Antoni	Żołnierz z pułku 5 piechoty lin.	Srebrny	5 Wrześ. 1831
2436	Zadunayski Wincenty	Kapitan z pułku 5 strzelców piesz.	Złoty	"
2437	Zelingowski Justyn	Podporucznik z p. jazdy poznańskiej	"	9 Wrześ. 1831
2438	Chrzanowski Fremont	"	"	"
2439	Strawiński Edward	"	"	"
2440	Wojtkiewicz Józef	Podoficer	Srebrny	"
2441	Miékiewicz Michał	"	"	"
2442	Galecki Ignacy	"	"	"
2443	Boszkowski Julian	"	"	"
2444	Rewiński Kazimierz	"	"	"
2445	Kisielewski Dyonizy	Żołnierz	"	"
2446	Selens Józef	"	"	"
2447	Osuchowski Ignacy	"	"	"
2448	Grabski Teofil	Major z sztabu naczelnego wodza	Złoty	8 Wrześ. 1831
2449	Kamiński Henryk	Podporucznik z pułku 4 ułanów	"	"
2450	Chrucki Stanisław	" adj. gr. Muchowskiego	"	9 Wrześ. 1831
2451	Komierowski Jan	"	"	"
2452	Gutkowski Urban	Kapitan z pułku 18 piech. liniowej	"	"
2453	Łempicki Eugeni	Porucznik	"	"
2454	Sawicki Kajetan	"	"	"
2455	Paliszewski Leopold	Podporucznik	"	"
2456	Pruszyński Piotr	Major szef sztabu korpusu pierwsz.	"	"
2457	Ostrowski Tadeusz	Kapitan adjutant gr. Łubińskiego	"	"
2458	Potkański Ludwik	Podporucznik adj. gr. Małachowskiego	"	"
2459	Nieszokoć Wincenty	Kapitan z artylerji	"	"
2460	Czarnecki Karol	Kapitan 2 klasy bat. saperów	"	11 Wrześ. 1831
2461	Bojanowicz Adam	Pułkownik kwatermistrz. generalnego	"	"
2462	Kowalski Józef	Kapitan	"	"
2463	Leśniewicz Joachim	"	"	"
2464	Wysocki Jakób	Podporucznik	"	"
2465	Świątkowski Hiacynt	Konduktor	Srebrny	"
2466	Malgaigne	Lekarz' dywizji 4 piechoty	Złoty	"
2467	Gałęzowski Seweryn	"	"	"
2468	Ronthal Walenty	Sztabs-lekarz weteranów czynnych	"	"
2469	Rywaeki Jerzy	" z p. 5 strzelców pieszych	"	"
2470	Roesler Edmund	Aptekarz star. amb. sztabu główn.	"	"
2471	Turguetille Brutus	Sztabs-lekarz z p. 8 piech. liniowej	"	"
2472	Neutschmann August	" z p. 2	"	"
2473	Tyc Józef	" z p. 3 strzel. pieszych	"	"
2474	Floryanowicz Chryzostom	" z p. 1	"	"
2475	Jozwik Wojciech	Lekarz batalion. z 1 dyw. pieszej	"	"
2476	Wolff Maxymilian	"	"	"
2477	Zieliński Jan	" " w amb. szt. główn.	"	"
2478	Zieliński August	Podaptekarz w amb. dyw. 1 piech.	Srebrny	"
2479	Kluczycka Józefa	Felczer star. z p. 10 piech. lin.	"	"
2480	Orłowski Piotr	" z p. 8	"	"
2481	Szott Augustyn	Por. z p. 7 uł. p. szt. gr. Umińsk.	Złoty	12 Wrześ. 1831
2482	Rembowski Walery	Kapitan adj. pol. gr. Umińskiego	"	"
2483	Garczyński Stefan	Porucznik z szwad. jazdy poznańskiej	"	"

T. 3044 WSK

Powstanie
Listopadowe

KLUCZYCKA Józefa

z d. Mazurkiewicz

II v. Rostkowska

V Nazwiskowe karty informacyjne

z

VM
ROSTKOWSKA J.D. ^{ośrodek} ^{szkoleń}

uczestniczka powstania listopadowego, odznaczona Orderem Virtuti Militari.

zob. Sawicki M., Zgromadzenie kawalerów VM na obczyźnie, Londyn 1996, s. 7.

M. Stół
2000

i
VM
KLUCZYCKA Janina

Uczestniczka powstania listopadowe-
go, odznaczona Orderem Virtuti
Militari.

zob. Sawicki M., Ignomaskowanie kawalerów
VM na dziejnie, Londyn 1996, s. 7.

M. Stal
2000

VIII

Październik 1930

Rozkazy z dnia 24 września 1930 r. o zmianach w
I w Kierownictwie

(1789-1896) 1 2 3 Polak, które w czasie powstania w Warszawie
powstańcy i pełniły funkcje felczerów - chirurgów
i które Dyrektoriat Państ. List. odznaczył srebrnym
krzyżem VIII

206, Od Samarytańskich do Kościelnej 58

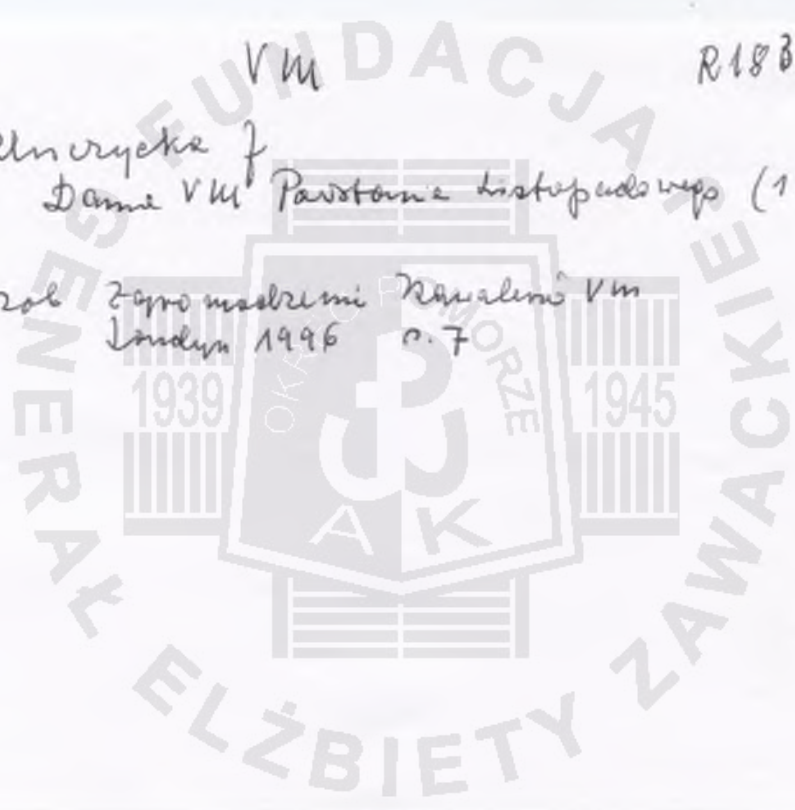
123. Pałk. V M. Par. 1930-31
Renesychna Zofia? Józefa?

123. Pałk. Ktore w czasie powstania w lasach
były przedstawicielami partii komunistycznej - chi-
nizm, a ^{które} ~~które~~ należały do Partii i Intelektualnej
odznaczają się kryzysem, niebraniem w mi-
erniada jako starożytności w regularnym partem przed.

1939 1945
AK
Zaw. „Od Samodzielnej Partii do Kobiet - 2014” 5. 8

VM R183 #
Kln krycka f
Dama VM Państwa listopado 1945 (123)

zob. Zapro mabrimi Kowaleni VM
London 1946 p. 7

i

UM

Powst.
Kistopie-
dowe

KLUCZYKA Józefa

- jako drupe kobiety zostete
odzmeczone UM

2ob. "Uademecum PW" t. 3,
W-wa 2001, s. 45

D.kw. I 02

1839,
Rlnnycka forte
córka warszawskiego felceve

206 Włocławek - Włocławek D.
"Seram i onsem ajymim stury" Włocławek 1982 s 69

Roszkowska Józefa Danieła, 2d. Mławskawic

zob. JHW 1 71

zmarła 20 lipca 1896

ur. 1785r

żona oficera polski z powstania listopadowego, ^{adwokat}kapitana

w 1812r uczestniczyła w kampanii napoleońskiej w Bożym jasku
młotkiewku

~~1812r~~

w XII 1830r zrodziła syna jako pomocnicę lekarza na wojnie publicznej
w wieku 45 lat pełniła obowiązki szeryfy szpitala chirurgicznego

w 10 p. r. w Warszawie przy ul. św. Józefa Kapota. Wzięta
jako więźniem w 12 lutego, w 1831r.

po powstaniu listopadowym. Tam dożyła 114 lat, pochowana w Paryżu
przez procesję

Rhmerycka Janfa

zob Wawry Kowka - Wiewiolska D., Sercem i orzkiem Głogny
"brunty" Wne 1982 r 5/77, 69-

brek blizony, dany

Córka starszawskiego lekarza, ^{przez lat kilka} wypo pomalowa u zawodnie

Po bitwie pod Stoczin i wawren, zjawił się do opatrywania rany, do
pracowała w szpitalu kochanku, potem zmarła 2 10 pp kim wy
w charakterze "starego chemika", mieszkała w murawce i Głogny
Była namie u nogi

T: 3077/USK

1830
Powst.
Wst.

KLUCZYCKA - Rostkowska Józefa
Daniela

61. Br Józefa Daniela Kluczycka Rostkowska

ur. w 1795, była 110 lat, zmarła we Francji, co odnotowała francuska prasa. Była żoną oficera WP, tj. kapitana adiutanta.

.. 1. 1830-1831 była chirurgiem w 10 Pułku Piechoty Liniowej WP. Ratowała życie żołnierzy narażając własne. Ratowała również i cywilne osoby. Na emigracji we Francji prowadziła działalność filantropijną wśród francuskiej polonii.

Za męstwo na polu walki odznaczona została "Krzyżem Srebrnym Orderu Virtuti Militari".

Prekazała W. Kamińska
L.dz. 4338 WSK/01

D.k. 10 2002.

Przebieg choroby dla ZŁ
biblioteka Komisji
2. Potrzeba Trybunału
15 XII 2002
Lub 4339 bSK

✓ 51. Dr Józefa Daniela Kluczycka Rostkowska

ur. w 1795, żyła 110 lat, zmarła we Francji, co odnotowała fransuska
prasa. Była żoną oficera WP, tj. Kapitana adiutanta.

W 1. 1830-1831 była chirurgiem w 10 Pułku Piechoty Liniowej WP.
Ratowała życie żołnierzy narażając własne. Ratowała również i cywilne
osoby. Na emigracji we Francji prowadziła działalność filantropijną
wśród francuskiej polonii.

Za męstwo na polu walki odznaczona została "Krzyżem Srebrnym
Orderu Virtuti Militari".

i

VM

Państ.
List.

ROSTKOWSKA - MAZURKIEWICZ
(Kluczycki?) Josefa Dawiele

- st. asystent chirurga 10 pułku
piechoty
- dzierżawca VM ze udziałem Państ. List.

Zob. Filipow K., Order VM 1792-1945, W-wa 1990,
s. 53
D.Kw. 10/04

i

UM

Przed I wojną

KLUCZYCKA - Rostkowska Józefa
z d. Mazurkiewicz

- s. 280-282 - ksero
- s. 284 - jako dziewczyna kobieta (po ślubie -
niej została odemeczona UM)
- s. 283 - " doniesienie prasowe o czynach
Emilii Ploter i J. Kluczyckiej zacięły
B. Czermowską do wstąpienia do armii.

Zob. Baran'ska A. kobiety w powst. list,
s. 280-282, 283, 284

p.k. II 02

4719
FUNDACJA
VM
Kluczycka Józefa

"Długa z kłosa kawalerki kryża srebrnego
VM była J. K., feleretka starsze punktów \bar{x} -90
pochodził z imienia, która ozdoby te otrzymała
w wojnie rosyjsko-polskiej dnia 11 września
1831 r."

zob H Sadowski

1945
AK
ELŻBIETY ZAWA
S 159

i

VM

Powst.
Listop.

KLUCZYCKA Józefa

- st. felczew 10 pułku piechoty
- odznaczona VM 2e Powst. list.

1939

1945

PROSIDYKALNA
Rochleńskie
K

Lab. Filijaw K, Order VM 1792-1945, Wwe 1930,
S. 53

D. K. IV 09

Krzyż Virtuti Militari

Powst. Listop.
1830-31

Kluczycka Józefa

- starszy felczer w 10 pułku piechoty
liniowej. Odznaczona Krzyżem Virtuti
Militari d. 11 września 1831r., nr. 2479.

Zródło: Michał, Bronsztejn, Barbara Bronisława
Czarnewska ... Sylwetka biograficzna,
Kraków 1902, s. 11 i 20

K.wojt., 2002.

Krzyż Virtuti Militari

**Powstanie List.
1830-1831**

Kluczycka Józefa

- st. felczer z p. 10 piechoty liniowej.
Ozdobiona srebrnym krzyżem VM w d. 11 września
1831., *nr. 2479*

**Źródło: KSIĘGA PAMIĄTKOWA w 50-letnią rocznicę
powstania roku 1830 zawierająca spis
imienny dowódców i sztabseficerów, tudzież
eficerów, podoficerów i żołnierzy armii
polskiej w tymże roku krzyżem wojskowym
"VIRTUTI MILITARI" ozdobionych, Lwów 1881,
s. 141**

K.Wojt., 2002.

1831 okres 1 powiatem

1. N K. Kuczycka

2. I., ps. Józefa Józefa Zofia?

3. ur.

4. st. st. felcer

5. Org. 1830 10 pp 1831 11 09

6. przydz. 10 p. przychodzą liniomaj Wejście Polobny; szpital w sądowni.

7. funkcje st. chirurg (felcer list)

8. nr br nr

9. źr. Zgromadzenie kawalerów V.M. S. 7
w "Herold" 5, 193

1 wers. brate

- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10.

DHW 5.69

lit Zgromadzenie Kwateron VM 57 (64 57)
 Wartykarskie Wawroszki 3 Sierpień 1972 — 64 57

V Wypisy ze źródeł
(nazwiskowe karty informacyjne)

1. N ^{I v} Rlnarycha?
Rostkowskie od Mierzwińska

2. I., ps. Józefa, Danieł

3. ur. 1785 ~ żył 110 lat +

4. st.

5. Org. Powstanie listopadowe 1830-31

6. przydz. 10 p.p. liniowy 1839 1845
kapitał kjarowski polski

7. funkcje felczerka

8. nr

9. źr. D.N.N. s. 69.

1831
K. i D. Danil Rostkowsk

1. Herold kwak.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10. DNH, s. 68. PSB

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

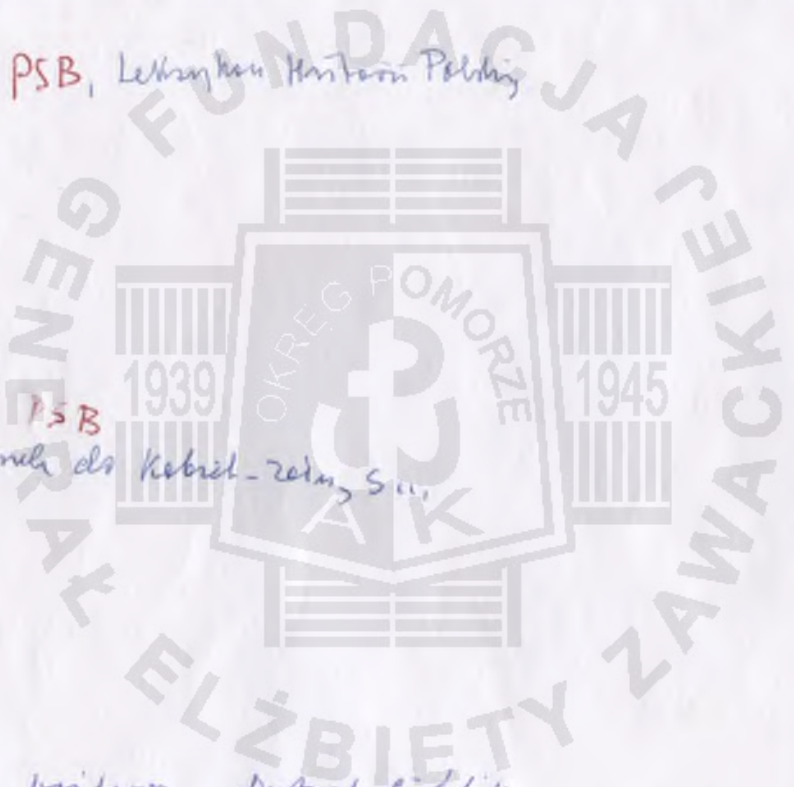
18.

19.

20.

21.

PSB, Lekcja historii Pomorza

(PSB z Perde) 4 tygodnie Dufrak Lublik

KLUCZYCKA Józefa

